

Iskaja vest detriek in
vaja s polnino vred eli
v Mariboru s polnjenjem
na dom za celo leto 15 din.,
pol leta 12-50 din., detri leto
8-50 din. Iaven Jugoslavije
40 din. Naročnina se pošlje
na upravljalstvo Slovenskega
Gospodarja v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Lini se dopušlja do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rok
pisel se ne veda. Upr-
ništvo sprejema naročnina
inerate in reklamacija.

Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
sne primeren popust. Neopis-
reklamacije so postala
prosta.

Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 1066.
Telefon Interurban št. 113

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

25 številka

MARIBOR, dne 7. junija 1928.

57. letnik.

Na krivi poti.

Pri volitvah so liberalci (demokrati) in samostojneži temeljito pogoreli. Le po enega poslanca so dobili. Tega niso pričakovali, zato so skoro zdijali, pobesneli od jeze. Prej so v Beogradu oboji skupaj prodajali in izdajali svobodo in pravice Slovencev ter za to smeli iz vladnih jasli zajemati ter polniti svoje žepce. Na ta račun je dr. Zerjav samostojnežem že takoj od začetka izplačal več stotisočev kron. To je dr. Zerjav samostojnežem očital, kadar so se kaj kujali. Kaj so vse samostojneži pred ljudstvom obetali, kaj mu vse obljubovali, a v Beogradu so delali ravno nasprotno. Odkar so oni šli v vlado ter se prodali srbskim centralistom, je šlo pri nas vse na slabše. So bili kakor kak ničvreden fant, ki ima dekleta za norca. Tak neznačajen fant ima na primer v domačem kraju dekle, kateri obljubuje in prisega večno zvestobo, v mestu kot vojak pa ima drugo, kateri ravno tako hlini ljubezen in zvestobo. Od obeh prejema darove, obeh zaupanje zlorablja. Tako so delali slabostojneži. Doma so rohnili proti Srbom in vladi in s takimi lažmi in farbarijami pridobili zaupanje ljudstva. Komaj pa so prišli v Beograd, so hrbet obrnili domači slovenski nevesti (svojemu ljudstvu) ter se sladkim vabam in lepim obljubam beograjske ljubice (vlade) takoj udali ter začeli pete lizati beograjski vladi pozabili so na to, kar so prej doma obljubovali svojemu ljudstvu. A takemu podlemu fantu se rado zgodi, da obsedi med dvema stoloma. Goljufani dekleti spoznata in sprevidita zapeljivca ter s studom zapazita ničvrednega vsiljivca.

Tako se je zgodilo našim samostojnežem. Ljudstvo je spoznalo njihovo dvojno igro ter pri volitvah hinavskim vsiljivcem dalo zasluženo plačilo. Pri Srbih pa so tudi hitro spoznali njihovo podlost. Vodja srbskih kmetiskih poslancev jim je zapisal v spomin, da so oni čisto navadni «profitmaherji» in «dereži» slovenskega kmeta, ki gledajo in skrbijo samo za svoj žep. Toda pes se ne da zlahka spraviti proč od kosti in samostojneži ter liberalci bi radi zopet prišli do moči in do beograjskih korit. Ker so ljudje spregledali njihove laži in se ne dajo več farbat, hočejo zdaj s silo dobiti moč nad ljudstvom, s silo se preriti do korit. Zato so se pridružili Orjuni, katero je ustanovil Pribičević, najhujši centralist ter najbesnejši sovražnik Slovencev. Ker ni mogoče priti do vlade, je javno rekel, da bo uprizoril državljansko vojsko, to se pravi, da bo nalovil, najel in nahujskal propadle ljudi, da bodo pretepali, klali, mučili in morili tiste, kateri nočejo tako plesati, kakor oni godejo.

Dozdaj se je ta tolovajska banda zbirala samo v mestih, zdaj so samostojni hujškači to steklost začeli razširjati tudi na kmetih. Mermolja zbira Orjuno, kakor se nam poroča, sta tudi Dobnik v Št. Janžu in njegov

priganjač Lojz Fric na binkoštno nedeljo povabila orjunce, ali kakor jim nekateri bolj primerno pravijo — «oberjunce» v Št. Janž. Jeza nad tem, da niso bili izvoljeni, je tem ljudem vzela vso pamet in razsodnost. Ljubezen, zaupanje ljudstva ne bodete dobili s silo, z batino, z revolverji in granatami, ampak z delom za blagor ljudstva, za svobodo in pravice ljudstva, vseh stanov, z zvestobo do načel, programa stranke. Kaj takega še pri divjakih ne najdemo, kar hočejo ti ljudje. Ljudstvo ima po postavi pravico svobodno si voliti zastopnike in delati postavne, niti noben vladar nima pravice vplivati na ljudstvo, še manj pa ga siliti. Ničvreden je navadni cestni ropar in tolovaj, a sto in tisočkrat bolj padel je človek, ki hoče vse ljudstvo strahovati, rajši uničiti in klati lastne brate in rojake, če ti nočejo služiti njegovim sebičnim namenom, njegovemu častihlepiju, njegovemu žepu. To so zverine, ne pa ljudje. To si zapomnite, gg. Mermolja, Dobnik in drugi. V nevarno igro ste se spustili. Vi se včasih kot pravi farizeji sklicujete na Kristusove besede, ne pozabite, da je Kristus rekel: Kdor z mečem okoli hodi, bo z mečem končan. Vedite, da ima batina dva konca in da se na zadnje zna batina obrniti in pasti po vas. Pa mi nismo hudobni in vam ne želimo batine in granat, katere vi s pomočjo najslabših ljudi pripravljate svojemu ljudstvu, ampak vam želimo zdravje in pamet. Ne bodite vendar kakor hudoben, sebičen otrok, ki svojemu bratu ali sestri ne privoščiti nič. Videl sem takega paglavca, da je rajši razbil čašico s kavo, ki jo je mati hotela dati drugemu bratu, češ: nobeden ne bo kave pil. Poznam slučaj, da je brat zažgal bratu hišo, ker je ta dobil posestvo in ne on. Če ga nimam jaz, pa ga tudi brat ne sme imeti, je rekel. Tako delate vi. Ker vam ljudstvo vsled vašega izdajstva ni več zaupalo, pa hočete rajši kot tolovaji z revolverji in granatami vse uničiti, začeti bratomorni boj, zanetiti državljansko vojsko. Kakor krvoločna zver, hočete po vzgledu ruskih boljševikov in pa laških «kacelmaherjev» prelivati bratsko kri. Ni vam besnim dovolj krvi bilo preliti v svetovni vojni, ni še dovolj trpela naša domovina od tujcev, zdaj nastopajo kot njeni rabeljni lastni sinovi. Mi vam od strasti zapaljenim kličemo: na krivi poti iste. Vaše prvo izdajstvo smo mirno prenesli, vašega drugega zločina, ki ga sedaj delate nad svojim ljudstvom, ne bomo tako mirno trpeli, ampak pride oster račun in zaslužena kazen.

Davki.

(Iz kmetiskih krogov).

Davčni uradi so v zadnjem času začeli razpošiljati položnice za zemljiški in osebno dohodninski davek za leta 1922 in celo že za leto 1923. Vsote, z raznimi pribitki so take, da se ljudem kar megli pred očmi. In

vsak reče: Saj bi plačal, če bi imel. Toda, kje naj vzamem denar? Kravo sem si komaj prehranil čez zimo, kar dobim za tele, jajca in mogoče še za kakšno prase, moram imeti za sol, petrolej, šibice in druge potrebščine. Vino še imam vso v kleti in nikdo ne vpraša za njega. Kje pa je obleka in obuvalo za ženo in otroke?

Dolžan sem trgovcu, dolžan že v posojilnici. Tako slabo ni bilo nikdar in take draginje ni doživel noben starček. Zemlja je ostala ista kakor pred vojno, čisti dohodki pa so se zmanjšali, ker so izdatki za golo življenje tako narastli. Ako bo šlo tako naprej, bomo delali v Sloveniji samo za davke in na zadnje bomo prišli na boben.

Tako in slično tarnajo naši prebivalci in res je položaj obupen. Vzamimo en primer. Neposredno pred vojno je stalo eno jajce 10 vin. Za 6 jajc je dobil kmet predpasnik za 10—12 jajc gate, za 18—20 jajc srajco, za 40—50 jajc že sukno. Danes stanejo jajca povprečno 5 kron. Ali dobim za 6 jajc ali 30 K predpasnik, za 18 do 20 jajc to je za 90—100 K srajco? Suknje pa ne dobim niti za 200 jajc. Pred vojno smo dobili za eno jajce 4 do 5 škatelj šibic, danes dobimo za eno jajce samo eno škatljo. Pred vojno smo dobili za liter vina 18—20 škatelj šibic, danes 3 do 4 itd. Slično razmerje vlada pri vseh predmetih, katere kmet prodaja in kupuje.

Pred vojno nismo na kmetih poznali drugega davka kakor zemljiškega in redki so bili veleposestniki, ki bi bili obloženi z osebno dohodnino. V vsaki fari po 3 do 6. Po današnjem ključu, pa plača že vsak bajtar po več tisoč kron osebne dohodnine. Tu tiči krivica.

Oglejmo si nekoliko natančneje osebno dohodnino. Pred vojno je bil vsak prost tega davka, kojega dohodki niso presegali 1600 K.

Ako računamo razmerje med tedanjo zlato in sedanja papirnato valuto kakor 1 : 100 ali da je približno krona — vinar, tedaj bi se moral osebno dohodninski davek po istem ključu začeti plačevati šele pri 160.000 kron.

Plačuje pa se že pri 10.000 K ali ako prenesemo isto razmerje na predvojno dobo, bi moral tedaj začeti plačevati osebno dohodnino že pri 100 K. To bi bilo v stari Avstriji lepo vrvenje ako bi se vpejal ta ključ.

Poglejmo sedaj, koliko živine je pred vojno posestnik lahko prodal, pa še vendar ni prišel pod davčni vijak osebne dohodnine, ako se je polovica izkupička računala na stroške, kakor je bilo v navadi.

Prodal je lahko:

2 kravi a 400 K je 800 K, čisti dohodek 400 K.
3 teleta a 60 K je 180 K, čisti dohodek 90 K.
2 vola a 500 K je 1000 K, čisti dohodek 500 K.
1 konja 800 K, čisti dohodek 400 K.

Skupaj 1390 K.

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje)

VI.

«Niti z mesta da se nisi premaknili, tako se je zdelo ujetnikom, ko so potovali po enolični puščavi. Vedno in povsod ista pokrajinska slika — ista rjava, valovita planota, kakor so jo gledali včeraj, pokrita na debelo z jajčasto okroglim obrušnim kamenjem, med katerimi je tu pa tam borno životaril šop zelenkaste usnjate kamelje trave. Pred njimi, za njimi, na obeh straneh in daleč tja do nepreglednega obzorja, povsod isti okameneli valovi, iste valovite črte. Solnce še ni bilo visoko in prava tropična vročina se še ni začela, suhi jutranji zrak je bil čist in prozoren kakor brušeno steklo in v ostrih, trdih potezah se je očrtavala krog njih puščava, rjava v ospredju, vijoličasta na daljnih robih.

V enakomernih gugajočih se kretanjah se je zibala dolga vrsta kamel, druga za drugo so hitele, le tu pa tam je včasih narastla gruča jezdecev, ki so si imeli kaj povedati. Daleč zunaj na krilih so jezdile straže, na vsakem griču so se ustavile, bela postava si je senčila oči z dlanjo in ostro opazovala obzorje, dolge sulice in puške so jim štrlele izza hrbita in izgledale v daljavi, kakor tenke, drobne igle.

«Kako daleč mislite, da smo že od Nila?» je vprašal Cochrane. Jezdil je poleg Belmonta in neprestano obračal glavo in oči na vzhod ter opazoval valovito črto, kjer sta se dotikala nebo in zemlja.

«Dobrih 50 milj.»

«Mislim, da ne bo toliko. Več nego 15 do 17 ur nisimo na potu in kamele ne prepotujejo več ko dve in pol milje na eno uro poprečno, ako potujejo, kakor mi sedaj. Torej bi imeli približno 40 milj za seboj. Pa tudi to bo, se bojim, nekoliko preveč za naše rešitelje. Ne verjamem da smo mnogo na boljšem, ko smo dobili do opoldne odlog za izpreobrnitev. Na kaj naj še upa-

mo? Odkad naj pride rešitev —? Pogin in konec sta nam neizogibna —!»

«Nikakor ne govorite o smrti!» je vzkliknil Belmont. «Dovolj je še časa do opoldne! Hamilton in Hedley, častnika obmejnih kamelarjev v Halfi — poznate ju! — sta izvrstna vojaka. Kakor blisk pridruživta za nami! Tovornih kamel ne bodo imeli seboj, ki bi jih zadrževale, kakor nas tele naše zadržujejo, to je čisto gotovo. Ko sem večerjal v njihovi družbi onidan in ko so mi pripovedovali, kako se točno in naglo pripravljani na vsako iznenadenje in za vsak napad — tedaj si pač nisem mislil, da bi kedaj utegnili od njihove pripravljenosti zavzeti naše življenje —!»

«Dobro, dobro!» Seveda bomo poskusili kar se bo dalo, in zadrževali bomo usodo, dokler bo le mogoče, — pa mnogo upanja nimam. Zenskam kajpada moramo kazati veselo lice —. Tale Tippy Tilly se zdi da je dober človek in da misli držati besedo. Tistih pet črncev in tista dva zagorela človeka tamle, ti so menda, o katerih je pravil, da hočejo pobegniti iz derviške službe. Res je, držijo se drug drugega in vedno so v naši bližini, — pa kako nam bodo pomagali, tega ne razumem —.»

Umolknil je.

Tudi drugim ni bilo mnogo do besed. Čudna, sanjava, utrujena omotica je legla vsem na duha in na telo. Kakor bi bili izpili čašo rahlega strupa, usnavajočega za vso večnost —. Tako usmiljena mati narava uspa bodečo zavest in zranija napete živce, kadar se bliža konec —.

Preteklo življenje jim je stopilo pred dušne oči, mislili so na davno minule dogodke, na prijatelje, na znanca, — mirno, nemo, z rahlim čuvstvom otočnosti, kakor gleda človek na dogodke, ki ga nič več ne brigajo, na ljudi, od katerih se je poslovil za vedno —. Rahla nezavednost, sladka omedlelost se jih je lotevala, — mir, ki leži onstran obupa —.

Polkovnik je pogledal krog sebe.

«Čudno, da bom umrl v tejle divje lepi puščavi! Vedno sem bil prepričan, da umrem v gosti megli londonski. Da, želel sem si tako smrt. Kajti slabše smrti si

ne morete misliti —.»

«In jaz sem si vedno želela, da bi umrla v spanju, je sanjavo pravila Sadie. «Kako lepo, če se zbudite — pa se znajdete na onem svetu! Prijateljica v zavodu mi je vedno pravila: Ne želi mi «Lahko noč!» — želi mi rajši «Dobro jutro v boljšem, lepšem svetu!» —!»

«Smrt je strašna le, ako umre človek brez Boga, v grehah,» je pravila gospa Belmontova. «V grehah stopiti pred večnega Sodnika, — to je grozno! Nasprotno pa, kaj de, če umre človek tudi na primer v divji puščavi, pod rokami teh le besnih nevernikov, ako ima le mirno, čisto vest —! Da, umreti za svoje versko prepričanje, kakor se nam utegne zgoditi, to je najlepša, najslajša smrt! — Le eno bi si želela,» je predjela in ljubo pogledala soproga, «to, da bi ne bila ločena od tebe, moj dragi John!»

«V najhujšem slučaju, — če bo res treba umreti, je dejal Belmont, «upam, da ne boš nastopila dolgega potovanja sama, skupno bova umrla, — in onstran bova našla naše prijatelje!»

Fardet je skomignil z rameni. V posmrtno življenje vobče ni veroval, smrt je bila zanj uničenje in konec, pa zavidal je Belmonta in njegovo ženo za njuno prepričanje, in za mir, s katerim sta gledala smrti v obraz. Na tihem se je smejal, ko je premišljeval, kaj bodo njegovi svobodomiselnih prijatelji in somišljeniki v Parizu na to rekli, da je lahkoživi, brezverni Fardet dal življenje v mučeniško smrt za krščanstvo. Stvar se mu je zdela smešna, obenem pa ga je jezila. Včasih se je divje zasmel, pa je spet klet, v presledkih pa je miloval svojo ranjeno zapestje kakor mati bolnega otroka.

Ze nekaj časa je bilo videti na obzorju tenko rumeno črto, zarisano po puščavi od severa do juga kakor daleč je segalo oko.

Ko so prijezdili bliže, se je črta izpremenila v val rumenega peska, širok par sto metrov in kake tri metre visok. Začudili so se, ko so videli, s kakšnimi zabriženimi obrabi gledajo Arabci pešeni pas. Karavana se je ustavila pred njim kakor pred nepremostljivo reko.

Emir Abd Er-rohman je pognal svojo kamelo vanj, žival je naredila par korakov, pa se je ustavila in se

in še vedno mu je manjkalo 210 K, ali prodal bi še lahko šest telet, da doseže ono mero, pri kateri bi moral začeti plačevati osebno dohodnino. Predvojne cene so vzete tukaj precej visoko, kajti za 400 K si dobil že najlepšo kravo. Posestnik pa, ki bi danes prodal samo eno kravo za 24.000 K, pa bi že plačal osebno dohodnino. Ključ za odmerjenje osebno dohodninskega davka je torej vsaka krivičen, in se mora vsaj desetkrat zvišati, da bo približno odgovarjal življenjskim razmeram in sedanji draginji.

Davčni vijak se ravna po tozadevnih dohodkih, ter neče videti ogromnih izdatkov. On ne vidi, da zemlja in hlev ne moreta po vojni več roditi in rediti, kakor pred vojno, ko je bilo življenje kolikor toliko izjednačeno in v ravnovesju. Kmetstvo prebivalstvo pride s svojimi dohodki napram izdatkom sedaj v isti položaj, v katerem se je uradništvo in delavstvo nahajalo že lani in predlani. Gospodarstvo gre rakovo pot.

Se bolj pa bo nazadovalo in katastrofalen bo konec našega gospodarstva, ako bi se davki še zvišali, kakor se namerava. Tega ne bomo dopustili nikdar. Kot kmetški človek mislim, da tega ni treba, akoravno se morajo urediti plače naših uradnikov in delavcev. Ako bi se najprej hotelo z energično roko odstraniti vse izrastke vojne dobe, bi se kmalu obrnilo na boljše, posebno ako bi zmanjšali ogromne izdatke za obilno vojaštvo. Pustimo rožljanje s sabljo in glejmo samo, kako bi si uvedli v naši agrarni državi blagajno tako, da bodo zadovoljni vsi stanovni in da bodo zopet rožljali po naših žepih — ne zlatniki, ampak vsaj srebrniki.

Z zvišanjem davkov pa bi ubili — sebe, ker so davčne strune že tako napete, da ne prenesejo več najmanjše teže.

Naši poslanci pa bodo imeli še hude boje, prej ko bodo iztrebili vsaj najbolj kričeče krivice in nesposobnosti. Posledice dosedanje protikmetске samostojne in liberalne vlade se ne dajo kar na mah iztrebiti.

Ker ni SKS na vladi.

Zadnji «Kmetijski list» piše:

Ko je bila SKS v vladi, je storila vse, da se doseže izvoz našega vina in sicer zlasti na Češko. V nadaljnjih izvajanjih pristavi tako mimogrede, da bi izvoz bil mogoč le, če se doseže znižanje carine na Čehoslovaškem in pripisuje vso krivdo dr. Korošču, da se to dosedaj ni doseglo, kakor tudi, da se že prej ni sklenila trgovska pogodba s Čehoslovaško.

Stara, hinavska politika samostojnežev! Nobena država ne more drugi državi predpisovati, ali in kedar naj sklene z njo trgovsko pogodbo, kakor ne more posemen posestnik prisiliti soseda, ki ima namen prodati svoj vinograd, da mu ga takrat proda, ko se mu zdi kot kupcu najbolj ugodno. Pri trgovskih pogodbah ne igra sentimentalnost nobene vloge, v poštev pridejo zunanje politični oziri in interesi državljanskih držav, ki sklepa pogodbo. Pisarenje, da bi bilo treba doseči znižanje carine na Čehoslovaškem, je navadno slepilo in varanje, ker ne sme Čehoslovaška nam dati večjih ugodnosti, ko drugim državam, kakor na primer Italiji, ki so že prej sklenile trgovske pogodbe s Čehoslovaško. Vzamimo, da se vse to doseže. Ali mislite, da bi mi mogli naše vino izvažati na Češko? Kdor je bil na Češkem, ve, da tam ljubijo sladko, močno vino, da se pije največ italijansko in ogrsko vino.

Ako bi nam bila sreča mila, bi mi mogli izvažati

tresla na vsem telesu. Poveljnika sta se kratko posvetovala in vsa karavana se je obrnila ob peščenem pasu proti severu.

«Kaj je to?» je vprašal Belmont, ko je prišel mimo dragoman. «Zakaj smo izpremenili smer?»

«To je peščen zamet», je razlagal Mansur. «Veter primese peska seboj iz daljne puščave in ga nasuje na kup v dolgo črto. Jutri ga bo morebiti vzela seboj in odnesel kdove kam ali pa ga bo razpršil pa zraku. Popotnik mora včasih petdeset do sto milj potovati, da obhodi tak zamet. Preko njega se ne da priti. Kamela si zlomi nogo, jezdec pa se zaduši in se pogrezne v pesku.»

«Kako daleč sega tak zamet?»

«To se ne da reči.»

«No, Cochran, to je vse v našo korist! Čim dalje se zamudimo, tem zanesljiveje nas bodo došli.»

In že stotikrat so potovale njegove oči ven k trdi, ostro zarisani črti obzorja. Valika, prazna, temnorjavna puščava je ležala krog in krog — pa kje je bil lesk jekla in blešč angleških čelad, za katerimi se je tako hrepeneče oziral —?

Peščeni val ni bil tako dolg, kakor si ga je želel Belmont. Kmalu so prijezdili do konca, pesek se je razpršil v prazen nič kakor prah, ki ga veter na cesti sunje kvišku. Pa čudno, kako so se bali previdni beduini še celo tedaj, ko je bil val tako ozek in nizek, da bi ga kamela izlahka prestopila. Več sto metrov so še jezdili proti severu in še le ko so spet čutili pod seboj trda kamenita tla, so se obrnili nazaj proti jugozapadu, bič je brezobzirno zapel in utrujene živali so se s podvojeno brzino pognale v tek, da so ubogi, take ježe nevjajeni ujetniki v obupnih pa obenem smešnih poklonih in kretnjah omahovali in se gugalni na visokih hrbtih. Izprva se jim je zdela stvar zabavna in celo smejali so se drug drugemu v kljub bridkemu položaju, pa kmalu se je zabava izpremenila v muko, hrbtenica jih je bolela, želedec se jim je hotel obrniti in v glavi se jim je vrtele, — morska, pravzaprav kamelja bolezen se jih je prijemala.

«Ne morem več, Sadie», je tarnala gospodična Adams, «ne morem se več držati na sedlu Padla bom!»

«Nikar ne izpustite, tetica! Polomili bi si rebra, če

najboljša dalmatinska in banatska vina in izmed slovenskih vin le prvovrstna, sortirana vina, kvalitete letnika 1921. Vina, katera se itak lahko doma prodajo, bi se mogoče izvažala, dobilo bi se za nje manj kot doma, tri četrtine vinskega pridelka pa bi nikdar ne prišla v poštev. O teh vprašanjih se je v Beogradu večkrat razpravljalo, odkrito omenile navedene težkoče, pri posvetovanjih je bil navzoč g. Mermolja in Pucelj z g. Stibler, a vendar ti gospodje v «Kmetijskem listu» zavijajo in drznejo varati naše vinogradnike.

Naša stranka se zaveda odgovornosti napram volilcem, razpravlja na merodajnih mestih o težki vinski krizi, lahko bi že kaj dosegla, če bi g. Pucelj kot minister kmetijstva imel le malo smisla za kmetijstvo. — Mož je delal le «veliko» politiko pri volovski kupčiji v Nemčiji in izvozu hrvatskih in srbskih svinj ter pri imenovanju, napredovanju in odlikovanju pristašev SKS, za slovenske razmere se ni brigal. Ako hočemo rešiti vinsko krizo, potem moramo najti sredstva in pota, da izvažamo vino v Nemško Avstrijo, da stopimo v stik s starimi odjemalci v Gradcu in na Srednjem in Gor. Štajerskem. V tem pravcu deluje naša stranka, v tem smislu se je sestavila spomenica naših gospodarskih organizacij, po tej poti bo enkrat mogoče pomagati našim vinogradnikom, druge rešitve ni. Gg. Pucelj, Mermolja in Stibler pa naj s svojimi podpisi v «Kmetijskem listu» objavijo stanje izvoza vina na Čehoslovaško, ako jim je blagor vinogradnikov pri sreju.

I. Vesenjaki:

Zavarovanje kmetijskih delavcev in poslov.

Dokazali smo zadnjič, da je zavarovanje kmetijskih delavcev in poslov za slučaj starosti in onemoglosti izredne važnosti za kmetijstvo in njegov napredek vohče, ker ima kmetijstvo največji interes na tem, da si ohrani čim več in čim boljše ter stalne delovne sile na svojih obratih. Tudi je primerna oskrba teh slojev naša krščanska in človečanska dolžnost. Saj pravi sv. Pavel: «Kdor ne dela, naj ne je», kar je isto, kakor: «Kdor dela, ima in mora imeti jesti», to je: svojo telesno oskrbo. In zavarovanje ni nič drugega, kakor postavno zajamčena telesna oskrba. Med največje grehe šteje Cerkev kot nositeljica žive vere greh, odtrgavati delavcem zaslužen plačilo. Odtrgava pa se zaslužen plačilo tistemu, ki dobro, pridno in vestno dela, pa za slučaj ponesrečbe ali starosti nima zajamčenega najskromnejšega kruha!

Seveda povdarjam pa še enkrat: način in pot, kako se zavarovanje izvede, pa mora biti takšen, da naših gospodarstev ne obremeni preveč ali celo tako, da bi vsled tega gospodarstva bila ovirana v svojem obstanku in razvoju. In tukaj je jedro vprašanja zavarovanja kmetijskih delavcev in poslov.

Kako misli kmetijsko ljudstvo?

Često se sliši, da kmet delavcu in poslu ne privošči oskrbe. So tudi takšni slučajji, toda v splošnem velja, da ravno oni, ki sam dela, tudi ceni in spoštuje pošteno delo drugega. Poznam na tisoče somišljenikov, s katerimi smo razpravljali takšna vprašanja in nobeden se ni protivil pravičini in pametni ureditvi. Treba je le povdariti: to, kar dober, pošten krščanski gospodar že itak stori brez posvetne postave, samo gnan od svoje

padet! Držite se, samo malo še — morebiti se zdaj pa zdaj ustavimo!»

«Naslonite se nazaj in primite se zadaj za sedlo!» je svetoval polkovnik. — «Tako! To vam bo lajšalo muke.»

Snel si je dolgi povoj, ki ga nosijo popotniki na jutroven na klobuku, da si z njim senčijo tilnik in čelo pred solčnimi žarki, naredil je zadržgo in jo je obesil na sedlo.

«Vtaknite nogo v tole zanko!» je dejal. «Visela bo v njej kakor v stremenu in varneje boste sedeli!»

Res je pomagalo in koj je tudi Stephens za gospodično Sadie naredil slično zanko.

Toda dolgo niso jezdili iv tako naglem diru. Ena tovornih kamel se je nepričakovano zgrudila, stegnila vse štiri od sebe in obležala kakor mrtva. Morali so ubrati zmernejše korake. —

«Kaj je tamle?» je pokazal polkovnik proti zapadu. «Spet kak peščeni zamet?»

«Ne vem. Bela črta je», je odgovoril Belmont. «Poslušajte Mansur, kaj je tista črta tamle pred nami?»

Pa dragoman je zmajal z glavo.

«Ne vem, kaj je to, gospod. Nisem še videl kaj takega v puščavi.»

Pred njimi na zapadu je ležala po puščavi bela črta od severa do juga, kakor bi kdo s kredo potegnul po rjavi mizi. Tenka je bila, pa segala je nepretrgana od obzorja do obzorja.

Tippy Tilly je nekaj povedal dragomanu.

«To je velika karavanska cesta», je prevedel Mansur.

«Pa kako da je bela?»

«Kosti —!»

Neverjetno se jim je zdelo, pa res je bilo.

Bliže in bliže so prihajali beli črti in končno je ležala pred njimi — shojena cesta. Skale so bile izgledane, kamenje izdolbeno od neštetihi stopinj mnogih stoletij in obledele kosti poginulih živali so pokrivalo to «cesto» tako nagosto, da je iz daljave res izgledala kakor nepretrgana črta. Podolgaste kamelje lobanje, noge, prsna ogrođa, da, celi kostenjaki, so ležali in se

vesti, to je treba s posvetno postavo zjamčiti, ker vsi niso takšni, kakor jih je ovala Bogu veliko, da bi namreč v svojem bližnjem res videli svojega bližnjega.

Kako iskreno misli naš kmet o zavarovanju kmetijskih delavcev in poslov, so mi dokaz posvetovanja občinskih odborov iz spodnjega Pljuškega polja in iz Halož. Niti en odbornik, niti en župan izmed navzočih 26 političnih občin ni nasprotoval pri ponovnih zborovanjih in sestankih, ko smo razpravljali o tem vprašanju, pač pa so vsi tudi imeli pred očmi ravno prej povdarjeno nevarnost, da bi se jih z zakonom o zavarovanju preveč obremenilo. Iz te skrbi in bojzani izvirajo tudi vsi opravičeni sklepi in rezolucije, katere sklepajo sedaj občinski odbori po raznih krajih naše Slovenije ob priliki poizvedb k Drogenik-Kukovčevemu zavarovalnemu zakonu.

Kako se namerava rešiti zavarovalno vprašanje za del pljuškega okraja.

V občini Muretinci, fara Sv. Marjeta, je po izvedbi agrarne reforme ostal že prej zapuščen gradič in okroglo 25 oralov zemlje nemškega viteškega reda. Že takoj po prevratu smo mislili na ustanovitev kmetске hiralnice in oskrbovalnice kmetijskih delavcev in poslov. Sedaj smo dobili v osebi ljubljanskega priorja nemškega viteškega reda, g. dr. Učakarja, za naše misli najboljšega podpornika, kajti on je pripravljen v omenjene svrhe brezplačno dati za vedno na razpolago omenjeni gradič in posestvo. Sestavili smo širši odbor vseh interesiranih občin na ta način, da vsak občinski odbor za svojo poslovno dobo izvoli ožji, manjštevilen izvršilni odbor, ki ima nalogo izdelati pravila in voditi pogajanja ter za potrebno adaptacijska dela preskrbeti sredstva.

Kaj je naš cilj?

Naš cilj je, vsem revnim in onemoglim, ki so v občinah okolice res živel in delali, nuditi domačo oskrbo za čas, ki sami niso več delazmožni. Toda glavna razlika med našim načrtom in že obstoječim hiralnicami je, da onemoglega siromaka ne izrgamo iz njegovega dosedanjega življenja in ga ne mislimo zapreti v kakšen «moderni» mestni kurnik, temveč mu omogočimo domačo hrano in domač način življenja zunaj na deželi. Tukaj je delal, tukaj naj doživi tudi večer svojega življenja v zavesti, da skrbijo za ljubeznivo zanj tisti, katerim je služil in daroval delo svojih rok. Za popolnoma obnemogle in za celi kmetški zavod bodo tudi tri ali štiri posebej izvečbane sestre-usmiljenke od strani nemškega viteškega reda in distriktni zdravnik bo v fari, najbrž v gradu samem.

Kako je s stroški?

Vsaka občina, ki bo imela svoje obnemogle posle in reveže v zavodu, bo v naravi prispevala za osobo in leto določeno množino glavnih živil. Na ta način se izognemo velikim plačilom in velikim režijam, ki jih imajo hiralnice, ki so ustanovljene po mestih, dosežemo pa popoln uspeh, kajti siromak ima streho, hrano, najnujnejšo zdravniško oskrbo, torej v jedru vse, kar ima na deželi v pošteni hiši na starost dobro oskrbljen človek.

Kako je z vodstvom?

Vse vodstvo ima prej omenjeni ožji izvršilni odbor. On polaga vsako leto širšemu odboru redno in na zahtevo ene tretine članov izredno o svojem hiševanju račun in širši odbor sprejme, odnosno odobri ali zavrne

belili v žarčeni solncu kdove koliko sto, — morebiti več tisoč let. Kajti suhi zrak puščave in vroči žarki solnca so zabranjali vsakršno trohno.

«To je karavanska cesta, ki sem o njej večeraj pravil», je dejal Stephens. «Spominjam se nanjo. Videl sem jo zarisano na zemljevidu, ki sem ga oni dan ogledoval v ladijski knjižnici. Baedeker piše o njej, da ni več v rabi, odkar so se uprli derviži od Gornjem Nilu, da pa je bila poprej kedaj glavna trgovska pot iz gornjega v spodnji Egipt.»

Z mlačnim zanimanjem so gledali ujetniki nenavadno «cesto». Njihova usoda jim je delala skrbi in misli dovolj, zato jim ta sicer zanimivi pojav ni vzbujal posebne radovednosti.

Karavana se je obrnila ob cesti proti jugu in opotekajočih se korakov so nosile trudne kamele svoje trudne jezdece nesrečni usodi nasproti —.

Bližali so se kritičnemu trenutku, ki bi naj zanje odločil življenje ali smrt. In tedaj je polkovnik Cochran v strahu in pol skrbi za ženske sopotnice — zase in za svoje tovariše se ni bal toliko — uklonil svoj ponos, ki mu je prepovedoval, se posvetovati z izdajalskim dragomanom. Mansur je bil zlikavec in brezznačajnej, pa bil je orientalec in poznal je svoje sorojake. Izpremenil je vero, smel je občevati z derviži, vsaj z vojaki, če že ne toliko s poveljniki, — poslušal in razumel je njihove pogovore, sam je hrepel po svobodi in po Egiptu —. Vse nič ni pomagalo, nanj se je moral obrniti polkovnik, če je hotel pomagati tovarišem in sebi.

Trdo se je boril Cochran s svojim angleškim ponosom, preden se je toliko ponižal, da je šel iskat nasveta k takemu človeku, in ko ga je končno vendarle nagovoril, je njegov glas in je vse njegovo obnašanje kazalo skrajno preziranje in zaničevanje.

«Znani so vam ti ljudje, znana so vam tudi njihova naziranja», je pravil. «Neobhodno potrebno je, da jih zmotimo in zadržimo za 24 ur. Če dotedaj ne pridejo angleške čete, naj se zgodi z nami, kar hoče, — predaleč bomo od Wadi Halfe, da bi nas došli. Tako računamo mi. Vi pa povejte, kako in s čim jih naj zadržimo.»

(Dalje prihodnjič).